

zelfbeschikking

NIEUWSKRANT TER ONDERSTEUNING VAN HET VRIJHEIDSTREVEN VAN ONDERDRUKTE ETNISCHE MINDERHEDEN, IN HET BIJZONDER DE

Widodo moet Papoea's tot vrienden maken

In dit n

door Aad Kamsteeg **Breekt met de komst van 'Jokowi' voor de Papoea's een nieuwe lente aan? Onder vroegere Indonesische presidenten is daarvan inderdaad sprake geweest. Jusuf Habibi (1998-1999) nodigde honderd leidinggevende Papoea's in Jakarta uit voor een eerlijk gesprek. Onder opvolger Abdurahman Wahid, alias' Gus Dur (1999-2001), mocht er over 'Papua' in plaats van over 'Irian' gesproken worden, kwam er een Eerste Papua Nationaal Congres en kon zo af en toe zelfs de Morgenster, de Papoea-vlag, worden gehesen. Maar uiteindelijk liep het allemaal op niets uit. President Soekarnoputri Megawati (2001-2004), dochter van wijlen Soekarno, zocht het in feite weer in een militaire oplossing van de crisis in het sinds 1962 onrustige Papua. En ook onder Yudhoyono (2004-2014) kwam het nooit tot een dialoog.**

En nu met Joko Widodo, kortweg 'Jokowi' genoemd? Er vlamde enige hoop op onder de Papoea's toen hij in juni vorig jaar de presidentsverkiezingen won van hardliner en voormalig hoofd van de speciale strijdkrachten Prabowo Subianto. Widodo stond als gouverneur van Jakarta bekend als integer. Hij onderhield zich met de 'gewone man' en straalde daadkracht uit.

Tijdens de politieke campagne was hij twee keer naar Papua gereisd en ook na zijn verkiezing sprak hij met Papoease leiders. Hij kondigde toen 'nieuw beleid' af en maakte dat in zekere zin waar door van 27 tot 29 september 2014 Jayapura, Wamena en Sorong te bezoeken.

Bewijs te leveren

Maar het bewijs van 'nieuw beleid' moet nog wel geleverd worden. Widodo maakte onmiddellijk een slechte start door als nationale politiechef Budi Gunawan te benoemen, een als corrupt bekend staande vertrouweling van Megawati. De kritiek daarop was zo massaal dat Budi zich terugtrok en vervolgens vervangen werd door de gelukkig wel als onkreukbaar beschouwde Badrohin Haiti.

Maar ook Widodo's aanstelling van Ryamizard Ryacudu als minister van defensie werd door velen slecht ontvangen. Ook Ryacudu is nauw gelieerd aan Megawati. Hij was chef van de wegens mensenrechtenschendingen beruchte militaire eenheid Kostrad en prees de moordenaars van Papoea-voorman Theys Eluay in november 2001 als 'helden': *'Men zegt dat dat deze mensen de wet overtraden.*

Welke wet? Okay, we zijn een rechtstaat, daarom moeten zij gestraft worden. Maar voor mij zijn het helden omdat de persoon die zij doodden een rebellenleider was.' Voor de goede orde, Eluay was geen OPM'er (Operatie Vrij Papua), maar voorzitter van het Presidium van de Papoeeraad, het officiële vertegenwoordigende lichaam van de Papoea's.

Als Widodo van goede wil is, zal hij moeten opboksen tegen de in Papua militair en economisch op eigen gezag opererende militairen. In dat geval zal hij tot op de bodem moeten uitzoeken wat er in december vorig jaar in Enarotali in de regio Paniai gebeurde, waar bij het neerslaan van een betoging vijf burgers, onder wie teenagers werden gedood. 'Wij willen Papua veranderen in een land van vrede', verklaarde de president toen hij dit onderzoek beloofde.

-vervolg op pagina 2-

Ooggetuige in Papua

'Ooggetuige in Papua, verleden, heden en toekomst van een vergeten volk' verscheen eind vorig jaar bij uitgeverij Buijten & Schipperheijn. In het boek geeft politicoloog Aad Kamsteeg een onthullende kijk op de wijze waarop Indonesië de cultuur, economie en religie van de Papoea's bedreigt. Het is een must voor een ieder die zich niet wil onttrekken aan de nasleep van onze koloniale geschiedenis. Sjoerd Post schrijft dit over 'Ooggetuige in Papua' in de bijlage bij deze Zelfbeschikking.

Jokowi op een markt in Papua.

President Joko Widodo.

- vervolg van pagina 1 -

Maar de tegenkrachten zijn enorm. Widodo is omringd door generaals met een vaak slechte reputatie. Hoofd van de presidentiële beveiliging is Andhika Perkasa, volgens de Jakarta Post indertijd betrokken bij de moord op Eluay. In het volksvertegenwoordiging is hij afhankelijk van de steun van de door Megawati geleide PDI-P, zelfs zo dat sommigen voorspellen dat Widodo een 'marionettenpresident' zal zijn. Bovendien is Papua voor Widodo vergeleken met het stimuleren van de economie en bestrijding van armoede geen toprioriteit.

Bij al het voorzichtige optimisme rond Widodo moeten ten aanzien van Papua een paar realiteiten niet uit het oog worden verloren. 1) Ook voor deze president is de territoriale eenheid van de Republiek Indonesië onderhandelbaar. 2) de nieuw benoemde minister van transmigratie Marwan Jafar is van plan Papua te blijven bevolken met bewoners uit Java en andere dichtbevolkte gebieden waardoor de Papoea's steeds meer minderheid in eigen land worden. 3) Jakarta blijft groot belang hechten aan economische groei met het oog waarop de belangen van multinationals als Freeport zwaarder wegen dan die van de Papoea's.

Noodzakelijke veranderingen

Is alle hoop dan nu al de bodem ingeslagen? Toen de theoloog en voorman van de politiek bewuste Kingmikerken Benni Giay eind vorig jaar Widodo ontmoette, zei hij hem dat deze het als uitdaging moest zien wat geen president voor hem had bereikt, namelijk 'de harten en geesten van de Papoea's te winnen'. Dat is inderdaad de kern van de zaak: achtereenvolgende regeringen in Jakarta hebben zich als kolonisator gedragen, in de praktijk Papoea's als tweederangsburgers beschouwd en hen in eigen land als het ware tot vreemdelingen gemaakt. Hoe daarin verandering te brengen? Door de volgens Human Rights Watch 65 politieke gevangenen vrij te laten. Onder hen bevindt zich Filep Karma die louter vanwege het hijsen van de Morgenster vijftien jaar gevangenisstraf kreeg. Vervolgens door de militaire aanwezigheid drastisch te verminderen en te onderwerpen aan onafhankelijke rechtspraak. Ten behoeve van scholen en hospitaaltjes zou niet alleen geld naar de districtshoofden moeten worden gestuurd, maar moet ook controle op de besteding worden uitgeoefend. Ook zou het verbod voor bezoek van buitenlandse journalisten moeten worden opgeheven.

En dan... En dan zou misschien enig vertrouwen van de Papoea's kunnen worden gewonnen en zou de draad van indertijd Habibi en Wahid weer kunnen worden opgepakt.

BERICHTEN UIT BINNEN- EN BUITENLAND

door Koen de Jager

Onderzoek geweld testcase voor president Widodo

door de redactie Het eerste halfjaar van 2015 stond in Papua in het teken van de vraag welke veranderingen zich na het presidentiële aantreden van de regering-Widodo zouden voordoen. Uit berichten via de sociale media en nieuwsbureaus als Tapol, Etan en Free West Papua bleek dat de verwachtingen niet hooggespannen waren. Daarvoor zijn er al te veel teleurstellingen geweest en zijn voor de Papoea's ongunstige machtsverhoudingen te vast gevestigd.

Toetssteen voor de Papoea's is vooral in hoeverre president Widodo eerlijk onderzoek wil en kan doen naar gewelddaden van militairen van het in Papua gelegerde Indonesische Leger. Drie 'incidenten' met dodelijke afloop vragen wat dat betreft vooral de aandacht.

Enarotali

In de eerste plaats gaat het om de gebeurtenissen van begin december in Enarotali, de hoofdstad van het district Paniai. Aanleiding was niet geprovoceerd optreden van de commando's van Timsus 753 tegen jongeren van acht tot zestien jaar die zich bij een zelfgebouwde kiosk voorbereidden op het komende kerstfeest. Een van de jongens werd door de militairen mishandeld die vervolgens de kiosk vernietigden. Woedende bewoners van de nabijgelegen dorpen Ipakiye en Madi sloegen vervolgens op de auto van de militairen in. De volgende ochtend verzamelden zich zo'n achthonderd Papoea's voor het politiebureau van Enarotali. Enkele jongeren gooiden met stenen. Daarna schoten de militairen in op de betogers, waarbij vijf doden vielen en een aantal zwaar gewonden. Widodo heeft inmiddels onderzoek laten instellen en gezegd dat mogelijke schuldigen zullen worden gestraft. De Nationale Commissie voor Mensenrechten (KOMNASHAM)

zegt eigen onderzoek te gaan doen.

Freeport

Ook willen de Papoea's dat onderzoek wordt gedaan naar voortgaand geweld in dorpen rond het mijnbouwcomplex van Freeport bij Tembagapura. In een proces van actie en reactie zijn daar recent onder het beveiligingspersoneel van de mijn drie doden gevallen. Militaire acties in de omgeving zijn daarvan het gevolg. Daarbij werden Papoea's uit hun dorpen de bergen ingedreven. Op zoek naar leden van de OPM zijn recent arrestaties verricht wegens bezit van de Morgenster-vlag. In het dorp Utikini werden pamfletten gevonden waarin om een onafhankelijk referendum over onafhankelijkheid wordt opgeroepen.

Yahukimo

De derde gebeurtenis betreft het geweld tegen betogers in het district Yahukimo (zie pag. 6). Ook deze gebeurtenis maakt duidelijk hoe nodig het is dat leger en politie aan strikte gedragsregels worden onderworpen en bij overtreding daarvan via onafhankelijke rechtspraak worden bestraft. Testcase voor president Widodo wordt of daarin vooruitgang wordt geboekt.

Bovendigul 2015, Oude dame in elkaar geslagen vanwege het dragen van een tas met Morgenstervlaggetje erop

Zelfbeschikking

Zelfbeschikking is een uitgave van de Stichting Zelfbeschikking Molukkers en Papoea's (ZMP), voorheen Door De Eeuwen Trouw (DDET).

Adres:
Postbus 6100
9702 HC Groningen
stichting.zmp@gmail.com

Redactie Aad Kamsteeg
George Flapper

Redactionele medewerkers:
Jaap van den Born
Tijmen van 't Foort
Koen de Jager
Johan Oldenburger
Sjoerd Post
Nancy Sinai en Ina Moni
Ed Zwartveen

Indonesische Politiek steeds meer gericht op Melanesië. Is dat gunstig voor Maluku?

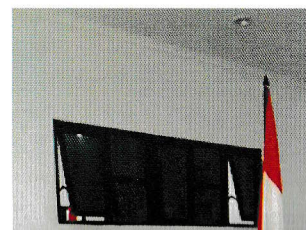
door Tijmen van 't Foort

Gouverneur Assagaf.

In 2014 is Said Assagaf Gouverneur van Maluku geworden. Hij heeft een Arabische afkomst en versloeg in de gouverneursverkiezingen de meer nationalistische Abdullah Vanath. Veel mensen moeten eraan wennen. Petities worden vaak

Proces Vreedzame FKM/ RMS-actie 25-4-2014

In het najaar 2014 is het proces begonnen tegen de negen FKM/RMS-gevangenen van de RMS-actie van 25 april in Ambon. Deze processen zijn inmiddels

STICHTING ZMP

De Stichting Zelfbeschikking Molukkers en Papoea's ondersteunt het vrijheidsstreven van de onderdrukte etnische minderheden, in het bijzonder die in Indonesië.

De Stichting ZMP is erkend als 'goede doelen'organisatie.